

Το χάσμα γενεών... μειριέται και με λέξεις

Της Έλενας Καρανάτση

Τι να πάρει πρέφα μωρέ το ζαρζαβατικό! Εμείς, πάντως, την κάναμε με ελαφρά πηδηματάκια και πήγαμε να λιώσουμε στο μπαρ. Τα άλλα τα λαμόγια ήρθαν αργάμιση και ήταν ήδη αλοιφή. Αύριο παίζει ένα πάρτυ, σούπερ χλίδα. Στο πολύ ζεβουαζιόν μας κόβω πάλι! Τουτέστιν: «Τι να καταλάβει η βραδύνους! Εμείς, πάντως, φύγαμε προσεκτικά, χωρίς να μας δουν, και πήγαμε στο μπαρ για να πιούμε πολύ. Οι άλλοι οι απατεώνες ήρθαν πολύ πιο αργά απ' ό,τι τους περιμέναμε και ήταν ήδη μεθυσμένοι. Αύριο θα γίνει ένα πάρτυ μέσα στη χλιδή και θα περάσουμε πολύ ωραία, αφού και άνετοι θα είμαστε και τίποτα δεν θα πληρώσουμε». Μετάφραση δεν χρειάζονται μόνο τα κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας αλλά και οι συνθηματικές φράσεις, τα ιδιώματα των νέων, τα οποία για τους πολλούς (και μεγαλύτερους) μοιάζουν με terra incognita.

Πεδία συνεννόησης

Πρόκειται για τη σύγχρονη γλώσσα των νέων, ένα είδος αργκό, «κοινωνιολέκτου», όπως την ονομάζουν οι Έλληνες γλωσσολόγοι, η οποία τείνει να υιοθετηθεί και από άλλες ηλικιακές ομάδες. Ορισμένες φράσεις παλαιότερης αργκό μπορεί και να αποτελούν πεδία συνεννόησης μεταξύ διαφορετικών γενεών, όπως το «τα πήρα στο κρανίο» ή «στάνιαρα», που αποτελούν πλέον κομμάτι της καθομιλουμένης. Ωστόσο, υπάρχουν πιο πρόσφατα λεκτικά δημιουργήματα των νέων, τα οποία ουδόλως αναγνωρίζουν οι πρεσβύτεροι.

Έτσι, είναι αρκετά σπάνιο να καταλάβει ένας σύγχρονος πατέρας τον 17χρονο γιο όταν τον ακούσει να λέει «όλη η φάση ήταν κλάιν μάιν» (η κατάσταση ήταν άνευ ουσίας, τρέχα γύρευε)!

Δεν είναι λίγοι οι επικριτές των νεανικών «πειραματικών νεολογισμών», φιλόλογοι αλλά και οι ίδιοι οι γονείς, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι αποδυναμώνεται η ελληνική γλώσσα. «Μπορεί η γλώσσα να είναι ζωντανός οργανισμός και να αφομοιώνει τους νεωτερισμούς και τις όποιες επιδράσεις, να προσαρμόζεται στις εξελίξεις, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι και το ιδανικό. Είναι σαν να προσαρμόζεται ο άνθρωπος, ένας ζωντανός οργανισμός στα μεταλλαγμένα τρόφιμα. Αυτό έχει κόστος. Το ίδιο συμβαίνει και στη γλώσσα», υποστηρίζει στην «Κ» ο φιλόλογος κ. Σάκης Ανδρουλάκης και εξηγεί ότι «η εκτεταμένη χρήση της αργκό έχει αντίκτυπο στον πολιτισμό, διότι όταν η γλώσσα γίνεται πιο φτωχή, τότε και η σκέψη γίνεται πιο φτωχή, αφού η σκέψη αντικατοπτρίζεται στη γλώσσα και αντιστρόφως. Έτσι, επιφανειακό λεξιλόγιο ισοδυναμεί με επιφανειακή σκέψη».

Επομένως, είναι χρέος του εκπαιδευτικού να μεταδώσει στους μαθητές του τη δύναμη της ποιότητας του λόγου και να μην υποτιμήσει το πρόβλημα της αργκό». Ωστόσο, αρκετοί γλωσσολόγοι υποστηρίζουν το αντίθετο, ότι δηλαδή η γλώσσα εμπλουτίζεται και ζωντανεύει και άρα δεν κινδυνεύει να αλλοιωθεί. «Δεν παθαίνει τίποτα η ελληνική γλώσσα από τις παρεμβάσεις που επιχειρούν οι νέοι και αυτή είναι μία θέση διατυπωμένη από την πλειονότητα των ειδικών επιστημόνων», λέει στην «Κ» η κ. Μαρία Θεοδωροπούλου, λέκτορας στο ΑΠΘ και επιστημονική συνεργάτης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, στο τμήμα Γλωσσολογίας. «Οι περισσότεροι γλωσσολόγοι όταν αναφέρονται στη γλώσσα των νέων μιλούν για μια γλώσσα δημιουργική, που μπορεί να υιοθετείται και από μεγαλύτερες ηλικίες ως ένδειξη νεανικότητας».

Οι νέοι είναι ζωντανοί σε όλα τους, νιώθουν την ανάγκη να διαφοροποιηθούν, οπότε η «κοινωνιολέκτός τους» είναι δείκτης ταυτότητας και συνοχής της παρέας. Είναι άλλο η κοινή νέα ελληνική που χρησιμοποιούμε και άλλο η γλώσσα που χρησιμοποιούμε στην παρέα. Φυσικά, οι νέοι έχουν την ευελιξία να μη χρησιμοποιούν αργκό σε επίσημες περιστάσεις».

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Να χαρακτηρίσετε καθεμιά από τις πιο κάτω προτάσεις/πληροφορίες ως ΣΩΣΤΗ ή ΛΑΘΟΣ, σύμφωνα με το κείμενο. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας με συγκεκριμένη αναφορά σε αυτό.

Πληροφορία	Σωστή/Λάθος	Αιτιολόγηση με αναφορά στο κείμενο
α) Η κοινωνιόλεκτος των νέων δυσκολεύει την επικοινωνία με τους μεγαλύτερους.		
β) Οι φιλόλογοι δεν επικρίνουν τους γλωσσικούς νεωτερισμούς των νέων.		
γ) Οι απόψεις των ειδικών για το εάν κινδυνεύει η γλώσσα μας από τους νεολογισμούς των νέων δίστανται.		
δ) Οι γλωσσολόγοι υποστηρίζουν πως η γλώσσα των νέων είναι δημιουργική.		
ε) Οι νέοι, ακόμα και σε επίσημες περιστάσεις, χρησιμοποιούν την αργκό.		

Μονάδες 15

A2. Προετοιμάξετε για να πάρετε μέρος **στον αγώνα αντιλογίας** που διοργανώνει το σχολείο σας με θέμα τη γλώσσα των νέων. Διαβάσατε το κείμενο στον ημερήσιο τύπο και θέλετε να παρουσιάσετε στην ομάδα εργασίας στην οποία ανήκετε **τις απόψεις των υπερασπιστών της νεανικής γλώσσας**, όπως αυτές παρουσιάζονται στην **τελευταία παράγραφο** («Δεν είναι λίγοι οι επικριτές... σε επίσημες περιστάσεις»). Για τον λόγο αυτό τις αποδίδετε περιληπτικά σε ένα κείμενο 60-70 λέξεων.

Μονάδες 15

B1. α) Τι δηλώνουν οι πιο κάτω διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου;

Ωστόσο (β' παρ.), **έτσι** (γ' παρ.), **όμως, διότι, Επομένως** (δ' παρ.).

β) «**Τι να πάρει πρέφα, μωρέ, το ζαρζαβατικό!... κόβω πάλι!**», α' παρ.

Σε τι νομίζετε ότι αποσκοπεί η αρθρογράφος με τη χρήση του ευθέος λόγου στο σημείο αυτό;

Μονάδες 15

B2. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου: **ουδόλως, επικριτές, αντικατοπτρίζεται, υποτιμήσει, αλλιωθεί.**

β) Να σχηματίσετε μία νέα σύνθετη λέξη που να έχει ως α' συνθετικό της το β' συνθετικό των παρακάτω λέξεων του κειμένου:

Λέξεις	Νέα σύνθετη λέξη
βραδύνους	
δημιουργήματα	
σύγχρονος	
φιλόλογοι	
αντιστρόφως	

Μονάδες 15

Γ. «Δεν είναι λίγοι οι **επικριτές των νεανικών «πειραματικών νεολογισμών**», φιλόλογοι αλλά και οι ίδιοι οι γονείς, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι **αποδυναμώνεται η ελληνική γλώσσα**». Να **αντικρούσετε την άποψη αυτή με επιχειρήματα** σε ένα κείμενο 300 λέξεων περίπου που θα ανεβάσετε στον ιστότοπο του σχολείου σας.

Μονάδες 40